СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 146. Джерзі Ситі, Н. Дж., середа, 25. червня 1930. VOL. XXXVIII. No. 146. Jersey City, N. J., Wednesday, June 25, 1930. THREE CENTS.

ВЕТЕРАНСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПЕРЕЙШОВ У СЕНАТІ

ВАШИНГТОН. — Не буде податкової знижки, а тільки збільшені податки. Таке заповів секретар скарбу Мелон на случай, як сенат ухвалить закон про допомогу ветеранам у такій формі, як його предложено сенатови. Законопроєкт дійсно перейшов і то більшістю 66 голосів проти 6.

Президент Гувер заповів, що заложить вето проти цього великого видатку, який виноситиме $225,000,000, дійде до $400,000,000, а річні видатки на удержання ветеранів світової війни піднесе до висоти $1,000,000,000.

ПРОГИБІЦІЯ І КОНВЕНЦІЇ.

ТРЕНТОН. — У стейті Ню Джерзи відбуваються конвенції републиканської і демократичної партії. Републиканська партія запросила амбасадора Мора до виголошення своєї плятформи. Моро є за знесення прогибіції і за стейтову контролю. Републиканська стейтова конвенція не хоче йти так далеко й заявиться за те, щоби федеральний уряд зарядив переведення референдума в тій справі.

Демократична конвенція заявиться цілком певно за знесення прогибіції. Републиканська задержує певну обережність, бо не хоче дуже вразити своїх загорілих сухих сторонників.

ГУВЕР НА РАДІЮ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер побиває всі рекорди президентів, коли ходить про говорення по радіо. В біжучім місяці приходиться йому говорити вже четвертий раз по радіо.

$10,000,000 В ДАРІ НА ДОБРУ ЦІЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Генри Клей Фолджер призначив у своїм тестаменті цілу колекцію дуже вартісних памяток, манускриптів і книжок для музею, присвяченого памяти великого англійського поета й драматурга Шекспіра.

Крім того призначив він $10,000,000 на фонд „Фолджер Шекспір Меморіел Фонд", з якого доходу буде побудована у Вашингтоні бібліотека, котра служитиме до поширення знання Шекспірових творів.

АКТОРИ В БІДІ.

НЮ ЙОРК.—Театри рухомих образів позбавили варстату праці тисячі акторів. Це відчуває й акторський клюб „Ди Лемс" і мусить затягати другий морґеч на суму $100,000, бо його члени залягають з рентом, якого не в силі платити, бо є без роботи.

МАЄМО НОВОГО СУХОГО НАЧАЛЬНИКА.

ВАШИНГТОН. — Генеральний прокуратор Мичел іменував полковника А. Вудкока директором Прогибіційного Бюра у Вашингтоні, яке тепер перенесено з департаменту скарбу до департаменту справедливости.

ПОБАЧЕННЯ БИРДА З ЛИНДБЕРГОМ.

НЮ ЙОРК. — Заступник адмірала Бирд вернув з Вірджінії до Ню Йорку і тут зложив йому візиту полковник Линдберг. Бирд побажав Линдбергови щастя зприводу народин сина, а Линдберг привитав Бирда з щасливим поворотом з полудневого бігуна. Оба умовилися зійтися десь у липні й переговорити ріжні справи, звязані з воздухоплавством.

ЛІКАРІ Й СОЦІЯЛІЗАЦІЯ.

ДІТРОЙТ. — На конвенції лікарів, в якій взяло участь понад 8,000 лікарів, говорив д-р Малколм Геряс з Шикаго, що в Злучених Державах прийде до того, що задумують перевести в Англії, себто до соціялізації медицини. Оминути це буде можна тільки тоді, коли американські лікарі потворять осередки, в яких будуть давати лікарську опіку бідним і „білоковнірцевим" робітникам по такій ціні, як вони годні заплатити.

ІНТЕРВЕНЮЮТЬ У СПРАВІ ВБИВСТВ ВЕТЕРАНА.

НЮ ЙОРК. — „Ди Юнайтед Стейтс Ветеранс Бюро" робить доходження в справі трагедії, яку спричинив ветеран Реймунд Спенг, котрий скинув зі скали жінку і четверо дітей і сам скочив за ними та погиб разом з родиною. Спенг утік зі шпиталю в Вест Рак у Ню Гейвен. Д-р Бейнс, начальник шпиталю, знав про ту втечу й не робив ніяких заходів, щоби хорого на умі Спенга привезти назад до шпиталю. Бейнс каже, що шпиталь не є тюрмою і він не є обовязаний слідити за тими, що втікають зі шпиталя.

ЗАБОРОНЮЄ ЛІТАТИ НА ДАЛЕКІ ПРОСТОРИ.

МЕКСИКО СІТИ. — Президент Ортис Рубіо заборонив летунам пускатися в дуже далекі подорожі, щоби здобувати нові рекорди щодо скорости і простору. Ходить тут головно про перелети через океан. Рубіо підносить, що вже осягнено все потрібне щодо рекордів і перелетів через океан. Дотого, говорить Рубіо, Мексико втратило досі найкращих летунів і не хоче їх тримати далі на через пусті забаганки.

ЖЕРТВИ СПЕКИ.

ШИКАГО. — З ріжних міст Злучених Держав доносять, що спеки даються населенню добре в знаки. Відчуває спеку й Шикаго. В понеділок доходила вона до 102 степенів і потягнула за собою 6 жертв у людях.

ДУРНЕ ПИТАННЯ.

НЮ ЙОРК. — Кандидата на адвоката запитала комісія: Хто відкрив Америку? Кандидат Джав Бренен відповів, що на таке дурне питання не відповідає. Справа опинилася в апеляційнім відділі, а той відповів, що питання про відкриття Америки не має нічого спільного з тим, чи кандидат надається на доброго адвоката.

ПОВСТАННЯ НА КАВКАЗІ ПРОТИ БОЛЬШЕВИКІВ.

З полудневого Кавказу повідомляють, що в Еривані відбулися криваві бої між повстанцями й совітськими військами. Більший відділ червоних військ перейшов на сторону повстанців. Залізнича лінія, що веде з Еривану, знищена в багатьох місцях повстанцями. Залізниче получення між совітською Росією й Персією перервано. На чолі повстанців став Кулі Ага, який тішиться великою любовю серед населення. В Бруссі чути гук гарматних стрілів. Думають, що совітські власти обстрілюють повстанців. В Кедську грузинські й вірменські повстанці захопили багато совітських кулеметів, панцирних автомобілів і літаків. Багато совітських службовиків втікло на перську територію. Цей факт викликав тривогу в Персії. Правительство сконцентрувало численні війська здовж совітської границі.

РОЗКЛАД СЕРЕД КОМУНІСТІВ НА УКРАЇНІ.

Секретар комуністичної партії Радянської України Косіор виголосив знамениту промову про розклад, який поширився серед комуністичних чинників на Україні. В комуністичнім університеті „Артем" ухвалено резолюцію, в якій протестується проти акції Центрального Комітету партії Сталіна, котра пре до руїни хліборобства. Цілий ряд комуністичних організацій розвязано за „опозиційні тенденції". Косіор потвердив також вісти про розклад колективних господарств на Україні. Коли в лютім було колективізовано 70% усіх селянських господарів, то тепер не остало в колективах більше як 40%.

З Москви приходять вісти про критичне положення апровізації мясом. Заготовні органи на Україні, які доставляли найбільшу скількість мяса для инших околиць, не виконали заготовного пляну. Місцеві потреби України консумують усі резерви. На протязі квітня не виконала Україна більше як 16% призначеної скількости для Совітського Союзу.

ПОСОЛ ЗАСТРІЛИВ СВОГО БРАТА.

З Бузев-у (Румунія) доносять, що посол Никола Ангел почув у ночі в одній кімнаті його мешкання шум. Він увійшов з револьвером у руках в ту кімнату й спостеріг одного чоловіка що вискочив крізь вікно на двір. Ангел стрілив, замкнув двері й вікно і ліг спати. Годину пізніще збуджено його й повідомлено, що його брата передано в тяжкому стані до лічниці. Показалося, що Ангел застрілив свого брата, який мав любовні зносини з наймичкою посла й прийшов тому до помешкання свого брата.

ХОТІЛИ ЖИВЦЕМ ПОХОРОНИТИ.

В громаді Кристештн (Румунія) стався рідкий случай сонної недуги. Дівчина Іоанна Муре заспала перед 12 днями. Родичі думали, що дівчина вмерла й хотіли її похоронити. При оглядинах сконстатував лікар, що вона лише завмерла. Лікар дав хорій інекцію й вона пробудилася. По якімсь часі зажадала їсти.

ЯК РОСІЯ ПРАВИТЬ „СВОЇМИ" НАРОДАМИ"

З Самарканди (Узбекістан) доносять: Чотирох визначних большевицьких комісарів мають стратити за хабарництво й за участь у пограничних нападах. Між засудженими є начальник суду Узбекистану, прокуратор суду та „адвокат оборони". Четвертим засудженцем є селянин, який має бути „кулаком", цебто богачем.

У КІҐТЯХ ЛЬВА.

„Морнінґ Пост" доносить з Йоганесбургу, що населення країни Ніясса терпить дуже від нападів львів. Недалеко форту Джанстон увійшов лев до колиби одної родини підчас спання й покалічив жінку. Коли її чоловік станув в обороні, лев кинувся на нього й споживав його на очах жінки. Підчас цього спала в колибі преспокійно дитина. Европейські плянтатори вибралися на лови й убили нахабного льва.

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ „ОПИРЯ"

З Дісельдорфу повідомляють, що поліційне слідство проти Кіртена покінчили, а обвинника передали до розпорядження слідчому судді, який зарядив формальний арешт. У найближчих днях слідчий суддя буде переслухувати Кіртена, а рівночасно психіятри розсліджать умовий стан убивника. Процес відбудеться у вересні.

ТАЙНА ЧАРУ ДІССЕЛЬДОРФСЬКОГО ОПИРЯ НА ЖІНОК.

Є річю цілком незрозумілою, як Петро Кіртен, арештований недавно „опир з Діссельдорфу", міг користуватися таким демонічним впливом на жінок і дівчат. Бо з виду він досить поганенький, малого росту, помітно перезжитий чоловік з великою головою, відстаючими вухами й холодними очима. Він є типом сексуального патольга, надзвичайно чемний і облесливий у поведінці з кожною жертвою, яку собі вподобав, до того часу, поки вдалося йому заманити її на якесь відлюдне місце за містом. Тоді він миттю ставав цілком другою людиною, був дикий і нестримний та не мав найменших скрупулів сіяти довкола себе смерть. Був надзвичайно вирахований і коли тільки протверезів з кривавого опяніння, негайно з найбільшою обережністю затирав сліди злочину, на те, щоб опісля в анонімних листах до поліції наводити її на місце, в якому закопав останню жертву. Кіртен умів зеднювати собі таке велике довіря жінок і молоденьких дівчаток, що вони без ніякого страху відвідували його: у себе дома Кіртен ніколи жадної з них не ображав, поводився дуже чемно і спонукував до дальших зустріч, — аж поки не годилися піти на прогулку, з якої звичайно більше не вертали. До цього часу стверджено, що Кіртен убив 9 жінок і на 6 инших напав. Однак цей ланцюх його злочинів ще не закінчений, бо щораз инший невиясненний досі випадок стає предметом слідства. Кіртен поводиться при переслуханні дуже спокійно, часами навіть цинічно, іронічно підсміхаєть ся при зізнаннях свідків і справляє подробиці ріжних фактів.

ПРАВОСЛАВНИЙ СОБОР СКЛИКАНИЙ ДО ВАРШАВИ.

Президент держави скликав до Варшави Собор православної церкви в Польщі. Належить пригадати, що перед двома місяцями такий собор скликав був сам митрополит Діонізій, та польська влада заборонила відбуття цього собору.

ДИТИНА З ВЕЛИКИМИ ОЧИМА.

До шпиталю в Томашові привезли трупа немовляти з дивно розвиненими руками та ногами та сильно вистаючою грудною кліткою. Очі займають ⅓ часть цілої голови, а виповнивають місце, яке звичайно займає мозок. Нарід товпиться перед шпиталем і каже, що це діявол.

НІМЕЦЬ СХОПЛЕНИЙ ІЗ ФРАНЦУСЬКОЇ ТЕРИТОРІЇ.

Німецька політична поліція заманила на німецьку територію з французької прикордонної смуги (на кордоні Франції та басейну Сари) 38-літнього Вільгельма Бекера й арештувала його. Бекер, родом із Саксонії, був засуджений у Німеччині за протидержавну діяльність, та він утік у Францію, де мав посаду у фінансовій інституції. З Бекером запізналася була Катерина Онезорге, що є на услугах поліції. Вона при помочі торговця худоби Заера, що теж є на услугах поліції, заманила Бекера на прогулку автом. Вони переїхали в Блісталь кордонний міст і відси поліція відвезла Бекера иншим автом у глибину Німеччини.

ГУЦУЛ ЗГИНУВ ПІД АВТОМ.

У Яворові (пов. Косів) авто Каганого з Кут, що везло судову комісію (суддя й нотар), наїхало на Гуцула. Гуцул згинув на місці.

ПАКУНОК ІЗ 160 ТИСЯЧАМИ ДОЛЯРІВ.

В Ясах (Румунія) йшла вулицею пані Гінгольд і мала в торбинці 80 тисяч левів. До неї приступив гарно убраний молодий пан і спитав її, чи то не вона згубила пакунок із 160 тисячами долярів, які він найшов. Коли той пан віддалився, приступив до неї другий пан і попросив, щоби вона показала йому свою торбинку, бо він бачив, що молодий чоловік, який украв у нього 160 тисяч долярів, говорив з нею і мабуть передав їй ці гроші. Пані Гінгольд показала йому свою торбинку, в якій не було ніяких долярів, лише 80 тисяч левів. Коли вона прийшла домів, то ствердила, що ті 80 тисяч левів пропали.

З ЦАРСТВА ЦИГАНІВ.

І присягати румунській державі є „державною зрадою", коли складається її в нерумунській мові. Ліберальне, револьверова „Ордінія" пише: „Ще всього можна було сподіватись, але такої безсовісності, щоби в повітовій раді терновецького повіту присягу складалося й по українськи, не можна собі уявити. Чи в Буковині ми не є в румунськім краю?" — Для людожерних шовіністів само істнування національних меншин є вже злочином проти румунської держави.

НОВА СПРОБА ПЕРЕЛЕТУ ОКЕАНУ З ЕВРОПИ

КІНГСФОРТ-СМИТ ВИЛЕТІВ ДО АМЕРИКИ.

ПОРТ МАРНОК (Ірляндія). — Майор Чарлз Кінгсфорд-Смит вилетів в дорогу до Америки. З ним находяться на літаку „Садерн Крос" три летуни. Вилетіли вони у вівторок пів до четвертої години рано (в Ню Йорку в той час був ще понеділок, пів до 12-тої години вечером). На їх літаку є 1,298 гальонів газоліни. Мають вони після обчислень перебути в воздусі 34 години. Спodіються доїхати до Ню Йорку.

Коло західнього побережа Атлянтику жде їх кепська погода, тому люде побоюються за успіх виправи. Цей лет понад океан зі сходу на захід уже пробувало богато летунів, але за кождим разом проба кінчилася невдачею й трагедією.

КОМІСІЯ САЙМОНА ВИДАЄ КОНЕЦЬ РІШЕННЯ ПРО ІНДІЮ.

РАДИТЬ ФЕДЕРАЦІЮ ІНДІЇ ТА ВІДЛУЧЕННЯ БУРМИ.

ЛОНДОН. — Комісія Саймона, котру свого часу англійський уряд установив для простудіювання індуської справи та видання оречення про неї, оголосила вже публично другий том свого вердикту, в котрому знаходяться припоручення комісії для уряду.

Комісія радить перемінити Індію в федерацію самоуправних провінцій. До федерації мали би бути приняті ріжні самостійні досі держави Індії, а зате з федерації мала би бути виключена Бурма. Індуси малиб дістати ширшу автономію в законодавстві, але зате Англія мала би дістати більшу виконавчу владу над Індією. Багато важних справ Індії, як військова, мали би бути застережені для Англії.

Англійські газети заповідають довгу боротьбу за виконання цих припоручень. Сподіваються опозиції не лише зі сторони Індусів, але й зі сторони Англійців.

ІНДІЯ ЩЕ НЕ СПОКІЙНА.

ПЕРШІ ПРОЯВИ НЕВДОВОЛЕННЯ З РАПОРТУ КОМІСІЇ САЙМОНА.

ПЕШАВАР. — Хоч учора не було нових забурень, однак Індія зовсім не є спокійна. Нове забурення викликують чутки, що король Афганістану хоче підбити під своє панування деякі пограничні племена Індії.

Секретар Індії заявляє, що його розсліди над рухом Індусів, котрі для відзнаки носять червоні сорочки, показують, що цей рух не має нічого спільного з комунізмом.

У місті Карачі відбулася демонстрація проти комісії Саймона; демонстранти спалили кукли, представляючі членів комісії.

КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОЦЕС НА УГОРЩИНІ.

БУДАПЕШТ. — Тут почався процес проти комуністів, обжалованих за заговір проти теперішнього уряду Угорщини.

Як перша група обжалованих стає 42 комуністів. Другу групу, зложену з 22 обжалованих, будуть судити на слідуючий тиждень.

Провідникови групи, яку судять тепер, закидують, що він пробував у році 1928 творити „ячейки" серед людей без заняття.

ХОЧУТЬ ЗОРГАНІЗУВАТИ ЕВРОПУ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОГО ЗБІЖЖЯ.

ПАРИЖ. — Новий плян протесту проти американської торговельної тарифи виринув у політичних кругах Франції.

Француз Шюше, котрий щойно повернув з подорожі по балканських державах, каже, що Европа повинна зорганізуватися в один бльок, щоби не пустити до себе американського збіжа. Радить він почати цю акцію від Малої Антанти.

СЛІДСТВО НАД „СТІНОЮ ПЛАЧУ".

ЄРУСАЛИМ. — Тут почала свої наради комісія Ліги Народів для розслідження „стіни плачу" та встановити права Арабів і Жидів до неї.

Головою комісії є Еміль Лефґрен, шведський міністер заграничних справ, кількох англійських урядників, шістьох музулманів і трох Жидів.

СТРАСТНІ ГРИЩА В ОБЕРАМЕРҐАВ.

ОБЕРАМЕРҐАВ (Баварія). — Страстні грища, що відбуваються тут раз на десять літ, тепер у повному ході. Тревати вони будуть ще десь до половини серпня. Актори дають три або чотири представлення на тиждень, а кожде представлення треває до 8 годин. Воно не мало мучить акторів-аматорів, тимбільше, що вони ще працюють при господарстві чи в своїм ремеслі, а крім цього підписують памятки туристам, тощо.

Американці кажуть, що актори вже понаучувалися по англійськи та що Антон Лянґ, Христос грищ, уже не відповідає на кожде питання: „Ґав ду ю ду?"

„ВІК УГЛЯ МИНАЄ".

БЕРЛІН. — На всесвітньому „конґресі сили" виголосив англійський учений Едингтон цікавий відчит про дальший поступ науки. Говорив він, що вік угля вже минає. Незадовго світ перестане вживати вугля як сили, що має порушувати машинерію промислу. В атомах (найменших складових часточках кождого тіла) находиться величезна сила. Наука незадовго навчиться використовувати цю силу для двигання тягарів.

Він доказував, що одна краплина води має силу 200 парових коней на цілий рік. Треба тільки навчитися, як цю силу „визволити", чи там властиво запрягти її для роботи на користь людини.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.0.
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЖЕРТВЕННІСТЬ

При закінченню шкільного року д-р Енджел, президент Єйлського університету, подав до відома, що університет одержав на протязі минулого року дорогою жертв від поодиноких людей і інституцій $23,405,743. Знов Гарвардський університет подає, що одержав таких жертв у тімсамім часі на суму $11,265,775.

Зі звітів инших високих шкіл і університетів виходить, що вони рівнож удержуються міліоновими жертвами. А шпиталі, музеї й тисячі инших культурних чи гуманітарних інституцій оперті рівнож виключно на жертвенности.

І ось тому нема буквально одного дня, щоби ми не вичитали в американській пресі про стотисячні, коли не міліонові записи на ріжні добродійні цілі. Записують люде на случай смерти, або закладають ріжні фундації ще за життя. Жертвують міліонери, але більшість становлять люде розмірно небагаті. Одні з них записують якусь частину майна, а є багато таких, що жертвують усе своє майно. І ми бачимо, що хоч Злучені Держави переживають велику економічну крізу й безробіття міліонів, жертвенність на загал на тім не потерпіла, а ще зросла.

Завдячувати це треба тому напрямкови в американськім вихованню, який тепер звертає головну увагу на виховання ідейної молоді. Це можна завважити з усіх промов, які виголошувано того року зприводу випуску десяток тисяч студентів, котрі покінчили каледжі й університети. Більшість промовців зверталася проти матеріялістичного божка й виказувала трагедію, яка жде душу народа, котрий пішов на службу мамоні.

Все те не повинно минути безслідно й на українській, тут родженій молоді й на цілій нашій іміґрації. Бо саме наш нарід потребує як найбільше жертвенности, бо головно на ній може недержавний нарід оперти свої культурні й гуманітарні установи, не говорячи вже про ті жертви, без яких неможливо вести дальшої революційної боротьби.

Ми є нарід демократичний. У нас голоситься, що вся влада — народові. Тому й нарід, себто широкі маси, мусять поносити той тягар, що звязаний з жертвенністю на народні потреби. До жертвенности привязує таку велику вагу американський нарід, себто найбогатший нарід на світі, який має у своїх руках владу й величезні богатства краю. А ми не маємо ні влади у своїх руках, ні не є панами природних богатств рідної землі. Розбудовувати наше культурне й економічне життя можемо тільки потом власних рук, своїм мозком і жертвенністю. Інші Американці можуть обійтися без жертвенности, а жертвують, а скільки повинні жертвувати Українці, які без жертвенности прямо не годні розвиватися?

ТУРЕЦЬКА ПРЕСА.

Турецька преса має за собою більше ніж столітню історію. У новіших часах за османського цісарства вдалося Ібрагімові Мютеферіка основувати в Істанбулі першу друкарню. Ця друкарня з часом так уліпшилася, що можна було в ній друкувати багато цінних книжок. Найзнатніші турецькі вчені піддержували цю друкарню, бо друкували в ній свої праці з ділянки медицини, фільософії, історії, науки про землю.

В инших країнах друкувалося богато ґазет, та в Туреччині це не находило відгомону. Навіть турецькі державні мужі, що заступали Туреччину в ріжних закордонних державах, не привязували великої ваги до преси.

В 1247-му році Геджри (себто в 1831. році по нашому численні) зібралася рада реформ і ухвалила видавати державний часопис „Таквімі Векаї'' („Календар Подій''). Це була урядова ґазета Туреччини. Вона оголошувала всі вісті, які вважала корисними та гідними знання для народу. Зпочатку всі сторінки „Таквімі Векаї" були заняті урядовими вістями; щойно пізніше, після трох-чотирох літ стали там поміщувати статті знатні письменники. Османська держава прикладала вкінці до тієї ґазети таку вагу, що для неї і для її друкарні утворила спеціяльне міністерство „Таквімгане" (Календарний Двір). Міністрами Таквімгане були по черзі такі визначні історики: Езат Ефенді, Лебіб Ефенді та міністер шкільництва Кемаль Паша. Урядова ґазета „Таквімі Векаї" була першим турецьким часописом. Першу приватну ґазету видавав англійський авантюрист Черчіль. Він не був новиком у журналістиці, бо вже в Англії був справоздавцем кількох часописів. Черчіл одержав переходову концесію від уряду османської держави та в серпні 1840-го року видав перше число часопису „Джірідеї Гаваділ" (Вістник). Хоч видавець старався добирати матеріял і хоч уряд піддержував ґазету матеріяльно, то вона не могла здобути більше ніж 200—300 читачів.

Цей часопис, оснований за володіння султана Магмута, міг лише з трудом істнувати за правління Абдула Меціта й Абдула Азіза. Щойно за останніх літ володіння султана Абдула Азіза та в початках володіння Абдула Гаміда II. розвинулася краще турецька журналістика.

Письменники та визначні державники, як нпр. Зія Паша Сінасі Намік Кемаль і Рекаізаде Екрем, розуміли велику вагу журналістики й основували часопис „Тасвірі Ефкар" („Образи Думок"). Свободолюбні ідеї, голошені тим часописом, заохочували й інших однодумців до видавання часописів. І так повстали поважніші часописи, як „Басірет" (Огляд), „Гакаїкюльвекаї (Правдиві Події), „Тарік'' (Шлях), і сатирично-гумористичні часописи, як „Діоен'' (Діоґен), „Гаяль'' (Уява), „Чаялак'' (Сокіл).

Після вступлення на престіл султана Абдула Гаміда почалися тяжкі часи для турецьких часописів, бо завели цензуру. Преса була засуджена лише на те, щоби подавати вісти прихильні для уряду та близьких до уряду осіб. Тому ґазети ледви животіли аж до проголошення конституції в 1908. році. Комітет єдности та поступу, який впровадив конституцію 10. липня 1908. року, розірвав пута, що вязнили досі пресу. Абдул Гамід приняв конституцію та мусів признати своїм горожанам і політичні права. За час більше ніж трицять літ Турки втратили були всі найважніші права, свободу думання та висловлювання тих думок; тепер же, коли здобули назад свої права, за один місяць повстали сотки часописів. Деякі з них могли вдержавися всього лише кілька днів, інші кілька місяців, а дуже мало кілька літ.

Аж до введення конституції не було в Туреччині справжнього денникарського фаху. І не могло бути, бо ніхто не хотів посвятитися званню, якого будучина була непевна та дуже небезпечна тай нарід не поважав такого фаху. Всеж таки з посвятою працювали тай працюють на журналістичному полі такі визначні Турки, як посол Істанбулу Ахмет Разім, учитель Мегмет Садік і власник часопису „Уяніш" (Пробудження) Ахмет Іґсан Бей.

За Кемаля Паші, себто відколи Туреччина перемінилася в республику, турецька преса розвивається щораз краще.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧЕСНІСТЬ У КРИТИЦІ.

Перед одним конґресовим комітетом, розслідженочим виборчі видатки, ставав як свідок баптиський епископ Джеймс Кенон. Комітет допитував його за гроші, які він дістав від републиканського комітету на політичну пропаґанду підчас президіяльних виборів. Кенон відмовлявся відповідати на неодно питанне, ставлене йому комітетом, і конґресмен Тинкгем опісля оговорив про Кенона в конґресі, що епископ взяв одержані гроші собі й тим подібне.

Після американського закона заяви послів і сенаторів у законодатних тілах є безкарні, себто їх не можна потягати до відвічальности за сі заяви. Кенон, знаючи про сей закон, вислав до конґресмена Тинкгема листа, в котрім каже конґресменови таке: Коли ти хочеш зробити мені закид нечесного чи незаконного поступовання, то зроби його так, щоби я міг боронитися. Зроби заяву поза конґресом так, щоби я міг тебе пізвати в суд, де я мігби тебе потягнути до відвічальности за обиду, а ти мігби боронитися.

Тинкмемен сповняє волю Кенона. Він пише публичного листа й у ньому підносить ті самі закиди, які він підносив у конґресі. Тепер Кенон може пізвати конґресмена в суд, а конґресмен не може вже засланятися посольською недоторканістю.

Своїм поступованнєм конґресмен признає слушність виводам Кенона. І конґресмен і епископ годяться, що всяке стріляння зза плота є нечесним ділом. Робити закиди та ховатися поза другого або поза посольську недоторканість або поза анонімність або поза якунебудь иншу заборону може трус, нечесний чорнитель чужої чести. В такому чоловіці ніхто не може бачити не то героя, але навіть чесної людини.

ЩО ЗА ГОЛОВА, ЩО ЗА ГОЛОВА...

Велика телеґрама приходить з Букарешту, столиці Румунії. Нинішний наслідник престола, а вчорашний такий король, Михайло зложив екзамен та перейшов до третої кляси публичної школи. На його екзаменах були самі: король, королева й князь Микола.

Що за ціль робити з того новинку? Сеж лишень понижає королівське достоїнство. Що подумають собі піддані, коли вони прочитають, що наслідник престола здавав іспит? Невжеж королевич не знає з народження всего, що йому треба знати? Невжеж він ще потребує вчитися?

І ще пише новинка, що королевич денервувався на іспиті богато більше, як він денервувався, коли йому відобрали престіл та з короля зробили тільки наслідником престола. Видно, що й страх знає королівське серце, се серце, що буцімто не приступне такому негеройському почуванню.

Здається, що сю новинку читати будуть тільки за границею, бо в краю її ніхто не буде бачити. Занадто вийшов би королевич людяним, якби Румуни прочитали про нього, як йому коліна дрожать в портенятах на вид учителя.

ПАРЛЯМЕНТАРНА КРАЇНА БЕЗ ПАРЛЯМЕНТУ, КОНСТИТУЦІЙНА БЕЗ КОНСТИТУЦІЇ.

Кажуть польонофіли, що Польща західно-европейська країна, демократична, конституційна, парляментарна.

Варшава, як звичайно, дає нову ілюстрацію на сю балаканину польонофілів.

Після польської конституції президент держави мавби скликати засідання сойму, як би за те заявилося певне, конституцією означене число послів. Таке число послів недавно зажадало скликання польського сойму. Президент виконав постанову конституції й скликав сойм. Здавалося би, конституційна держава. Та заким сойм зібрався на наради, президент скликаний сойм відрочив. Значить, і є сойм і нема. І є конституція й нема. Хто вдоволяється формальностями, може сказати, що є і сойм і є конституція. Хто дивиться не на формальности, але на суть, той бачить, що в Польщі нема ні сойму ні конституції.

ІЗ БОЛЬГАРСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ.

1. Вітер віє.

Вітер віє, Вардар він леліє,
Він не білий Вардар той колише,
А це вються білії дівчатка
В середині села хороводом,
Дзвінким голосом пісню завели,
Тихий легіт від пісні понісся,
Вітер віє, Вардар він леліє.

2. Дівча-лоза.

Лозу садило дівча біля моря,
Лозу покрай моря, айву над Дунаєм.
— Ой лозо, лозонько, біленькії грозна,
Хтож кушати буде біленьких цих грозен.
Як нема нікого зі мною на світі?
Один тільки Бог там у мене на небі,
І тільки я з Богом і з першим коханням,
Господь — Він високо, а милий — далеко.

3. Спізнена зірка.

Хмарка доплила, а зірка лишилась,
Де моя зіронька, де зупинилась?
Ось там остала на лугах зелених,
Косить там, косить шовковеє сіно,
Сватових коней зіронька накормить.

Переклав **Я. В.**

ПОДЯКА.

В біді пізнаємо приятеля. Хорую вже два роки. А бачу, що поратунок знаходжу тільки у своїй дорогій орґанізації і у своїм 27 відділі У. Н. Союза.

Дякую за уділену мені допомогу з фонду допомогового в сумі $50, як і щиро дякую за допомогу, дану мені з відділової каси.

Хай жиє наш Батько У. Н. Союз і наш дорогий часопис „Свобода'', що нас добра навчає.

Іван Творищук,
Нюарк, Н. Дж.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

НОРТОМБЕРЛЕНД, ПА.

Помер **Теодор Пентель,** член 357 відділу У. Н. Союза. Покійний походив з села Грусятич, повіт Бібрка, Галичина. До У. Н. Союза вступив 7 липня 1913 р.

Помер проживши 55 літ. Вічна Йому память.

Нічого не шкодить.

Пізно в ночі готелевий послугач отвирає двері двом молодим людям і бачить, що один з них зовсім пяний.

— Не можете переночувати тут із вашим товаришем, каже послугач — наш готель шанує прогибіційний закон.

— Це нічого не шкодить, каже тамтой. — Мій товариш такий пяний, що він навіть нічого не знатиме!

—o—

Чоловік (до жінки): Я не розумію твоєї заздости. Ґануся для мене є лише плятонічною приятелькою.

Жінка: Я розуміюся на таких річах. Твоїй першій жінці ти також говорив, що я твоя плятонічна приятелька.

Валентин Катаєв.

ПРИМІРНИК.

(Гумореска).

— А оце в тамтій шафі — сказав управитель музею — є одинокий в цілому Радянському Союзі найрідший в свому роді примірник горожанина з доби року 1905.

— Воскова фіґура, чи випхана? — зацікавився вельми один із прогульковців.

— Ні, любий товаришу — запримітив гордо управитель — ні. Ні воскова, ні випхана фіґура, а найправдивіший, ненарушений молями та зубом часу величавий примірник горожанина з 1905-го року.

— Якжеж це може бути? — одноголосно спиталися прогульковці.

— А так. Одинокий в світі випадок летарґічного сну. Дивогляд на подобу Велса. Запала людина в стан зімління двацять літ тому тай до нинішнього дня лишилася в ньому.

— Неможливе!

— То послухайтеж, як це склалося. Того горожанина задержали в 1905. році через помилку разом із іншими демонстрантами та відвели до циркулу.

— Що ти за один? — спитав його дижурний ревіровий.

— Я, ваше благородя, урядовець дванацятої ранґи тай нічо більше.

— Брешеш! А чогож це в твоїх очах видно щось ніби свободолюбний рух? Мовчи! До якої партії належиш?

І як трасне його пястуком! Тоді горожанин цей запав у глибокий стан зімління, що потім перемінився у летарґ. Свого часу писали про те навіть у закордонних часописах. Найкращі лікарі нічого не вміли порадити. А один знаменитий професор сказав просто:

— Він пробудиться з летарґічного сну не скорше, ніж за двацять літ. Така це пригода, любі товариші!

— А чи справді добре законсервувався? Яке воно буде цікаве та повчаюче побачити його.

— Зараз і побачите його. Такий, розумієте, смішний примірник. Слів не стає. Парасоля, кальоші, срібний годинник — усе до найдрібніших подробиць. — Цікавий дрібно-буржуйський примірник. Лише пальці облизувати. Прошу переконатися.

Коли управитель сказав це, відчинив шафу — та нараз відскочив страшно переляканий.

Шафа була порожна.

— Пропав! — скрикнув розпучливо управитель.

— Певно хтось украв — здоґадувалися прогульковці. — Прикрий випадок!

— Це неможливе, щоби вкрали! Хрести з гробів крадуть щоправда. Буває. Та до небіщиків іще не дійшло.

— Так щож? Таж сам не вийшов!

— Алеж, прошу, товариші. Таж саме минуло двацять літ. Може пробудився тай...

— Справді дуже можливе.

— Коли так — падькав управитель — то треба якстій відшукати його, а то ще впаде під автобус. Таж я відповідальний за нього. Як це возний міг не запримітити його? Даруйте, товариші! Біжу!

* * *

Коли горожанин пробудився з летарґічного сну, передовсім схопився за ноги — чи не загубив припадково кальошів — потім намацяв парасолю, витер ніс хусточкою, обережно виліз зі шафи та ніким не задержуваний, вийшов на вулицю.

— Додому! Мерщій додому! — мимрив. — Боженьку, що погадає жінка. Що скаже начальник уряду? Переночувати в арешті. Що за сором! Звощик! На Міщанську!

— Два карбованці!

— Що-о, брате, ти зсунувся з глуздів? Двацять пять копійок.

— Ти сам зсунувся з глуздів! То-то пасажир найшовся мені!

— Худобина! Ще ґвальбить! До циркулу хочеш?

— Лякай мене ще поліцаєм!

— Ах, ти наволоч! Із влади насміхаєшся? Стовпи підважуєш? Пожди, приятелю, зараз запишу твоє число! Поліцай!

— А дивіться на нього! — крикнув візник счудовано. — І де то люде вміють роздобути горівки в неділю. Не розумію. А напевно випив не меньше, ніж дві пляшки, хоч держиться ще на ногах і кричить: поліція!

Горожанин записав дбайливо число безсоромного візника та пішов далі пішки.

— Перепрашаю, товаришу, скажіть мені, будь ласка, куди тут на Дмитрівку? — спитав горожанина якийсь прохожий юнак.

— Що?! — скрикнув горожанин — за кого мене маєте? Видно, гадаєте, що я з тих революціонерів? Я не є ніякий товариш!

— Ну, горожанине, перепрашаю!

— Я не горожанин!

— А хтож ви, коли так?

— Я урядовець дванацятої ранґи та кавалєр ордеру св. Анчи третього степення. Колиж через помилку задержали мене разом із революціонерами, то, юначе, це ще нічого не доказує.

Юнак вдивився пильно в очі горожанинові й уступився обережно на бік.

— То раз неприємність — бурмотів горожанин під носом. — Уже на вулицях зачинають називати товаришем. Ще, не дай Боже, довідається начальник. Проґонять зі служби, як нічого! Треба щось робити...

Горожанин застромив руки глибше в кишеню та став підспівувати: „Боже, царя храні!"

— Гей, ґазетчик! Дай но, хлопче, два числа „Русское Знамя" („Російський Прапор")...

— Що-о?

— Знамя, кажу, Русское, давай два числа. Або краще навіть — три.

— Нема такої ґазети.

— Нема? То давай „Новое Время" (Новий Час)!

— Нема такої ґазети.

— А що є?

— „Рабочая Газета", „Правда", „Красная Звезда" (Червона Зоря).

— А ти, драбе! Стовпи підважуєш? Нелеґальні ґазети продаєш? Зараз я тебе, ти гільтаю один, до циркулу заведу.

— Не маєте права! Я плачу податки!

— Добре! Покажу я тобі податки!

Горожанин записав собі докладно спеціяльні знаки та число бунтарського ґазетаря і, поскрипуючи монотонно кальошами, пішов далі.

Над фронтом великого дому горожанин перечитав напис: „Московський Комітет Російської Комунітсичної Партії".

— Т-а-а-к... дуже приємно. Себто на очах усіх підважують основи. Запишемо собі. Все запишемо.

Горожанин записав усе, що треба, в записнику та пішов далі.

— Товаришу, позвольте закурити, — зупинив горожанина товстезний прохожий у бобровім кожусі.

Хі-хі... ви жартуєте. Я не маю нічого спільного з нелеґальними підпольними орґанізаціями,ні революційними гуртками. Я не є ніякий „товариш", а коли я й переночував в арешті, то, вірте мені, ваше благородя... фатальна помилка... так нещасливо зложилися обставини... Ваше... ваше...

Горожанин у кожусі перелякано відсунувся на бік.

* * *

Управитель музею перебіг скоро всю Москву та вкінці втратив надію, щоби йому пощастило найти пропавшого. Пізно вечером віднайшов вкінці на свою превелику радість пропавший примірник горожанина.

Горожанин клячав посеред Театральної площі та, заходячися від плачу, говорив:

— Як я чесна людина... фатальне непорозуміння... Урядовець дванацятої ранґи та не є в ніяких вааєминах... А хоч я й ночував в арешті, то, Бог мені свідком, через помилку... Боже, царя храні! А щодо звощика ч. 4921 і ґазетчика ч. 12 (білявий, літ 14, очі сині, спеціяльних знаків не має), то можу ствердити, що вони вмішані в революційний рух, головнож ґазетчик, що продає нелеґальні ґазети... Можу також вказати адресу „Московського Комітету Комуністичної Партії"... Та хоч я і ночував в арешті, то...

Богато прохожих задержувалося та давали йому милостиню.

* * *

Два тижні управитель трудився, старався горожанинові виснити істоту та зміст подій і змін, що зайшли за останніх двацять літ.

На початку третього тижня горожанин зрозумів. Під кінець третього тижня горожанин вступив до тресту.

На початку четвертого тижня підчас обідової перерви віднався так мимоходом до товаришів праці:

Тисяча девятьсот пятий рік? Самособою, самособою! Памятаю. Навіть, можна сказати, я особисто брав участь у боротьбі проти абсолютизму. Я навіть сидів... за участь у демонстрації... так, так, були часи. Ми старі суспільники, революціонери...

* * *

Кажуть навіть, що раз виступив не без успіху на вечорі спогадів про 1905-тий рік.

Та це не є доказаний факт. Одначе все інше — це факт.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

„Думка" концертує в Бел Айленд Парку.

В понеділок, дня 30 червня, в годині 9 вечером відбудеться концерт Українського Національного Хору „Думка". В той спосіб, як минулих літ так і цього року, відчиняє У. Н. Хор сезон національних вечорів пісні. У. Н. Хор заманіфестує і тим разом українську пісню перед ширшою американською публикою.

Хор „Думка" виступить при підмозі молоденького хору „Молода Україна". Будуть рівнож виступати наші танцюристи з українськими танками. Хором проводитиме п. Іван Атаманець, а танками п. Арсенів.

Галя Довбуш, секр.

—o—

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Українець вільним артистом.

Коли українська тут роджена дитина покінчить каледж, то є це не буденна справа в нашім українськім імігрантськім житті. Особливо важна та подія тоді, коли така особа є вихована в українськім дусі. Ось і тому радіємо з того, що патріотичні й діяльні Українці, Михайло й Анастасія Довгий, виховали так гарно сина Петра Довгого, котрий покінчив з дуже добрим успіхом публичну школу, торговельну високу школу, а далі студіював у Кармен Гол Академії в Стретфорд, а потім вступив до Прет Інституту в Брукліні, де одержав дня 19 червня 1930 р. дипльому скінчення курсу для учителів у чистій і примінений штуці.

Є повна надія, що наша молода сила використає тепер своє знання не тільки для заробітку на життя, але й на пожиток і славу свого рідного народа.

Місцевий.

Е. Шуна.

ЯК ПИСАТИ ОПОВІДАННЯ.

(Гумореска).

Оповідання це не те, що вірші. Бо коли до віршів треба мати вроджений талан, то до оповідань треба мати бистрий зір, добрий слух, нюх і дотик, тонкий смак, а найголовніше — здоровий жолудок. Тому то цілий процес писання — називається гастрономічним процесом.

Це глибоко-науковий вираз і я змушений ужити порівнання, щоби його як слід пояснити.

Ви бачили, як в Америці виробляють ковбаси, шинки, кишки і проче? Ні? Отже послухайте:

З одного кінця великого будинку впускають свиню і коли вона перейде всі машини, то другим кінцем вилітають готові продукти. Колиж ковбаси, шинки, кишки і пр. не посолені як слід, або переперчені — то їх згортають гарненько до купи, вкидають назад у машини і першим виходом вилітає знов жива свиня.

В подібний спосіб пишеться оповідання і фейлетони, тільки замісць фабрики маєте ваші змисли і жолудок, а замісць свиней цікаві обекти і случаї, за якими ви повинні слідити в день і в ночі, в дома і на вулиці, в школі, церкві, театрі, на поліції чи в арешті, одним словом там, де попадете. На приклад:

Похорон.
Хто помер?
Не помер, а застрілився.
Чого?
Програв все на біржі, тільки отсей дім йому остався.

Коли у вас стільки грошей, що у мене — то ви подумаєте: От дурень! Якби у мене такий дім — я з задрости луснувби. А він застрілився. От дурак!

Ви проковтніть цього дурня, його дім, похорон і цілу біржу і коли думаєте, що жолудок вже повний, починайте травити.

Процес травлення тревае так довго, аж поки проковтнені обєкти не приберуть форми живої свині. Тоді сідаєте за стіл і пишете.

Коли скінчили писати, перечитуйте два, три або чотири рази і коли знаходите щось пересоленого, або переперченого, завертаєте назад у жолудок і травите ще раз. Ту процедуру повторюєте так довго, аж поки зпід вашого пера не вийде гарненька, чистенька, миленька, симпатична свиночка. Тоді її у коверту, коверту у почтову скриньку, зі скриньки у редакцію, в редакції у кіш і ваша каріера запевнена.

Подружа.

Марійка не була щаслива в подружі. Її чоловік не був добрий, запивався й вічно сварився з нею.

— Дай мені бодай спокійно вмерти, сказала раз жінка — таж знаєш, що лікар сказав, що я пожию щонайбільше чотири тижні.

— Це так лише легкодушно говориться, — відповідає чоловік — а потім із чотирох тижнів зробиться шість!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НА НАРОДНИЙ ДІМ У ЗБАРАЖИ.

Зложили на руки комітету Збаражчан м. Ню Йорку по 5 дол.: І. Аґрест, П. Аґрест, Т. Яремчук, С. Суходольський, Т. Красновський, А. Зварич, П. Славута, І. Кінах, Я. Наумович, М. Яремчук; по 3 дол.: Я. Наумович, І. Сухий, В. Цястунь; по 2 дол.: В. Бойко, Г. Аґрест, Н. Модний, М. Сас, Ю. Антоневич, Г. Аґрест, Л. Шуст, О. Кальба, Ю. Модний, Г. Данилевич, А. Гейманд, І. Демчук, Л. Берник, М. Т. Крук, С. Цебринський, Модний; по 1 дол.: Н. Жмурко, В. Голубович, К. Дідич, Н. Ходачок, Г. Тхір, М. Яцишин, Г. Білов, Г. Марчак, І. Цястунь, К. Дідич, А. Гайдай, С. Будник, І. Ґолубович, В. Голубович, М. Ґолубович, М. Аґрест, Й. Пахолок, А. Єдзеровський, А. Студніцька, І. Лисюк, Є. Яремчук, І. Яремчук, Р. Бобесюк, К. Тютюник, О. Гудима, М. Вовко, С. Студніцька, П. Ропецький, Я. Кравчук, М. Яремчук, І. Аґрест, В. Ковтун, А. Керничний, В. Батюк, О. Фесолович, В. Мазуренок, О. Керницний, Мазуренок; по 50 цнт.: Г. Турчин.

Загальний прихід до 15 березня 1930 р. . .	$662.69
Адміністраційні видатки	31.35
Вислано	580.00
Остає на руках касієра	51.61

За контрольну комісію:

Д-р. Василь Борак,

307 E. 18th St., New York, N. Y.

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

ПЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В суботу переслухано дальших чотирох обвинувачених: Романа Качмарського, Михайла Колодзінського, Льва Гошовського і Володимира Лемішку. З них перший заявив, що належав до УВО; три инші свою приналежність до У. В. О. заперечують. На поліційні побої жалувався і їх широко описував тільки обв. Лемішка.

Зізнання обв. Качмарського.

Роман Качмарський, літ 22, скінчив IV. кл. гімназ. і був на 4 р. учит. семин. Він по смерти батька крамницю з взуттям при вул. Сапіги ч. 57.

На запит предс. заявляє, що **належав до УВО**, як і його молодший брат, засуджений наглим судом на 5 літ тюрми за співучасть у нападі на почту при вул. Глибокій. Про цілі УВО говорить, як і попередники: організація працює для створення незалежньої Української Держави на всіх українських землях, між иншим приготовляючи український нарід до збройного повстання проти окупантів, у даному разі проти Польщі.

До УВО вступив з кінцем 1928 року, звербований товаришем його брата, якого назвища не знає. Вступив, бо, як каже, не хотів бути гіршим від свого молодшого брата і бажав працювати активно для ідеї визволення, яку заступає УВО. Присягу від обв-ого відібрав той самий чоловік, що його звербував.

З черги питає предс. про терор і саботажі, виконувані членами УВО. Обв. пояснює ці два терміни і на дальший запит каже, що, як треба, то організація може вбивати і урядовців і навіть суддів. На приказ орг. він убив би рідну сестру і самого предсідника. Зрештою про це рішає і прикази видає провід організації.

„Сурму" читав, дістаючи її що місяця. Після прочитання ховав її або палив. При ревізії не знайдено в обв-ого нічого, він сам сказав на поліції, що під футриною у нього є схованих 8 прим. „Сурми". Членів до УВО не вербував, бо це не було його завданням. Зокрема не звербував ні Онишкевича ні Огродніка, хоч сказав так перед сл. суддею. Не чув теж нічого про плянований напад на ком. Федунишина й поліц. агента Огродніка, хоч про це говорив, у слідстві. На поліції обв-ого не били. У сл. судді признався і зложив широкі зізнання, бо поліція грозила, що не сміє нічого зміняти.

В цьому місці предс. пояснює, що у слідстві обв. вияснював плянований напад на згаданих поліц. функціонарів у той спосіб, що це в дійсности не мав бути напад, тільки намагання випробувати справність призначених до того боєвиків, аби в разі дійсного приказу в цій справі вони могли виконати атентат як слід.

На дальші запити обв. каже, що про вибух на „Сх. Т." і на зал. дворці нічого не знав, таксамо ні про приготовлювання нападу на каретку, що везла гроші до Винник, ні про плян підпалу ліса біля Винник і фільварку в Чижках. З черги обв. оповідає, кого з обвинувачених знав, а кого ні. Знав Лемішку з лиця і Кульчицького (з учит. семинаря). Потім предс. показує обв-ому карту Львова, знайдену у нього при ревізії, на якій підчеркнені місця, якими атентатчики мали мнимо втікати після виконання замаху на ком. Федунішина. Обв. заявляє, що тих підчеркнень на мапі він не робив. На нараду на Кайзервальд, на якій мали обмірковувати плян того нападу, обв. теж не ходив.

У слідстві обв. зізнав був, що діставав „Сурму" від Попадюка. Тепер це відкликує. Таксамо відкликує, що його звербував до УВО і заприсяг Петро Сайкевич, який сидить тепер у тюрмі.

На запит прокуратора обв. каже, що у слідстві зізнавав инакше, бо співвязні казали йому, що в разі змінних зізнань його можуть завернути з поворотом до поліц. арештів. Зрештою думав, що суддя і поліція — це одна рука, на що предс. каже, що суд судить таксамо добре поліцію, як і обвинувачених і в цьому відношенні ніякої ріжниці не робить.

При кінці питає обор. д-р Старосольський, чи були коли які атентати або хочби погрози зі сторони УВО на суд. Обв. заявляє, що про це не чув. З черги на запит д-ра Старосольського оповідає, що по смерти батька (6. січня 1929) він мусів кинути школу і став як найстарший вести батьківський варстат, щоби виживити маму і цілу рідню.

На запит прок. оповідає ще, що був уже кілька разів арештований, м. ин. після нападу на почту при вул. Глибокій і після вибуху в ред. „Слова Польського". На запит обор. д-ра Шухевича обв. каже, що з того приводу він ніяких доходжень не мав. Тому, що його взагалі часто арештовано, він уважав, що поліція має його на оці і чи треба чи не треба, арештує при всяких нагодах.

Зізнання обв. Колодзінського.

Михайло Колодзінський, літ 27, студ. правничого факультету у Львові, заявляє, що до **УВО не належав** і в її діланнях ніякої участи не брав. Зокрема не вишколював членів УВО. У студ. житті брав участь і належав до ідеольоґічної групи українських націоналістів. У часі від 5. серпня до 14. вересня 1929 був на військових вправах у Вжесні на Познанщині. Після повороту з вправ був ще кілька днів на селі, а коли приїхав до Львова, його арештовано.

На запит предс. каже, що не ходив ні на Високий Замок, ні на Кайзервальд, ні до Знесіння і не вишколював членів УВО. Про замахи у Львові читав у пресі, будучи на військових вправах, але про приготування до тих замахів нічого не знав.

На запит предс. обв. виясне широко ідеольоґію українських націоналістів, які поставили собі за ціль витворити тип сильного й активного Українця, що мав би сильну волю і прямував до визначеної собі мети. Націоналісти хочуть приготовити український нарід до того, щоби евент. сприяюча конюнктура не застала Українців неприготованими, як це було в 1918 р. Збройне повстання проти Польщі — це в теперішніх обставинах абсурд.

Обв. працював як касієр у Студ. Громаді, яку унів. сенат з кінцем року розвязав. Був теж членом „Просвіти", „Р. Школи" і „Сокола", але в тих організаціях активно не працював.

На запит д-ра Стар. обв. стверджує, що всі українські політичні партії (УНДО, соц.-радикали, соц.-демократи і т. т.) ставлять собі за мету будову Української Держави, отже те саме, що й група українських націоналістів.

Зізнання обв. Гошовського.

Лев Гошовський, літ 21, інтроліґатор, скінчив III. кл. гімн. і 3 роки промислової школи. Працював в інтроліґаторні Семковича.

До УВО не належав і до ніякої вини не почувається. Про УВО чув тільки загально. Про ніякі замахи не чув, таксамо не чув ні про пляновані підпали ні напади. Перед сл. суддею обв. зізнав, що від липня 1929 належав до УВО, до якої втягнув його нібито Кирилюк; а зізнав так, бо один вязень, що з ним сидів, казав йому, що нічого не сміє зміняти з того, що зізнав на поліції. До ходження на військовий вишкіл на Кайзервальді не признався і перед сл. суддею. „Сурми" не читав.

На запит предс. каже, що його на поліції не били, тільки грозили, що відберуть здоровля. На дальші запити каже, що належав до „Лугу" і чит. „Просвіти" на Знесінні. Дальше оповідає, кого з обвинувачених знав, а кого ні.

Тому, що ні прокуратор, ні оборона не ставили підсудному ніяких питань, покликано на салю обв. Лемішку.

Зізнання обв. Лемішки.

Володимир Лемішка, літ 22, скінчив IV. кл. гімн., а потім торг. школу. Був прив. урядовцем, а саме бухальтером кооперативи „Власна Хата".

До УВО не належав і ніхто не намовляв його, щоби вступив до неї. Читав тільки про неї в газетах: „Ділі", „Н. Часі" і „Веку Новім". У слідстві (27. вересня) признався, і зізнав дуже докладно, що належав до УВО, бо на поліції його били і грозили, що перед сл. суддею не сміє нічого зміняти. Тому й обтяжив і себе і инших.

На запит предс. каже, що у дні замаху стрінув Вацика і Терещука на вул. Личаківській і просив у них папіроски. (Після того вони мали піти на вул. Пелчинську в сторону цегольні).

Свої зізнання обв. відкликав у слідчого судді вперше 4. січня 1930.

На дальші запити предс. оповідає, як його бито на поліції дня 14. вересня. Били його подібно, як инших, при чому на голову закидали коц. Того дня дістав 66 ударів по пятах, а по перерві били його дальше, поки не зімлів.

На запит оборони оповідає, що сидів у поліц. будинку 4 дні, а потім брали його двічи до переслухування з суд. арештів до поліц. будинку.

На запит прок. оповідає обв. про свою стрічу з Бідою на Знесінні (це було в кооперативі), якого завів на його прохання до Кирилюка. При кінці прок. пригадує, що обв. заявив був раз перед агентом Хшановським, що він має злість на УВО, бо йому обіцяли з хвилею вступлення до УВО ріжні благодати, а тимчасом впакували до тюрми.

Обв. Біда голоситься до слова і заявляє, що УВО не тільки не обіцяла своїм членам ніяких благодатей, а навпаки — перестерігала кожного перед приступленням до неї, аби добре надумався, чи зможе відповісти завданням, накладаним організацією.

Обв. Крушельницький: Вповні потверджую повищі слова.

На, цьому розправу замкнено.

(„Діло").

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".